

6.2.2019

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

vajaduse kohta koostada tugevdatud 2020. aasta järgne ELi strateegiline raamistik romade kaasamist käsitlevate riiklike strateegiatega jaoks ja romavastasusega võitlemise tõhustamise kohta (2019/2509(RSP))

Livia Járóka, Roberta Metsola

fraktsiooni PPE nimel

Soraya Post, Birgit Sippel, Josef Weidenholzer, Tanja Fajon, Juan Fernando López Aguilar, Péter Niedermüller, Dietmar Köster, Ana Gomes

fraktsiooni S&D nimel

Branislav Škripek

fraktsiooni ECR nimel

Cecilia Wikström, Ivo Vajgl, Fredrick Federley

fraktsiooni ALDE nimel

Cornelia Ernst, Patrick Le Hyaric, Merja Kyllönen, Malin Björk, Paloma López Bermejo, Sofia Sakorafa, Ángela Vallina, Barbara Spinelli, Kostadinka Kuneva, Kostas Chrysogonos

fraktsiooni GUE/NGL nimel

Romeo Franz, Bodil Valero, Philippe Lamberts, Bart Staes, Jordi Solé, Ernest Urtasun, Judith Sargentini, Barbara Lochbihler, Monika Vana, Sven Giegold

fraktsiooni Verts/ALE nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon vajaduse kohta koostada tugevdatud 2020. aasta järgne ELi strateegiline raamistik romade kaasamist käsitlevate riiklike strateegiate jaoks ja romavastasusega võitlemise tõhustamise kohta (2019/2509(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, Euroopa Liidu toimimise lepingut ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
- võttes arvesse komisjoni 5. aprilli 2011. aasta teatist „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020“ (COM(2011)0173) ning sellele järgnenud rakendamis- ja hindamisaruandeid,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni ja Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat seoses romade tunnustamisega rühmana, kes vajab erilist kaitset diskrimineerimise eest,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee resolutsiooni nr 2153 (2017) romade ja *travelleride* kaasamise edendamise kohta,
- võttes arvesse nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust¹,
- võttes arvesse nõukogu 9. detsembri 2013. aasta soovitusi romade tõhusaks integratsiooniks liikmesriikides võetavate meetmete kohta² ning nõukogu 8. detsembri 2016. aasta järeldusi romade integreerimise kiirendamise kohta ja 13. oktoobri 2016. aasta järeldusi Euroopa Kontrollikoja eriaruande nr 14/2016 kohta,
- võttes arvesse nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsust 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega³,
- võttes arvesse oma 25. oktoobri 2017. aasta resolutsiooni põhiõiguste aspekti kohta romade integreerimisel ELis ja romavastasusega võitlemise kohta⁴,
- võttes arvesse oma 15. aprilli 2015. aasta resolutsiooni rahvusvahelise romade päeva puhul romade diskrimineerimise kohta Euroopas ja II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi mälestuspäeva tunnustamise kohta ELis⁵,
- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) 2016. aasta aruannet

¹ EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22.

² ELT C 378, 24.12.2013, lk 1.

³ ELT L 328, 6.12.2008, lk 55.

⁴ ELT C 346, 27.9.2018, lk 171.

⁵ ELT C 328, 6.9.2016, lk 4.

põhiõiguste kohta ning tema esimest ja teist uuringut Euroopa Liidu vähemuste ja diskrimineerimise kohta (EU-MIDIS I ja II) ning mitut muud romasid käsitlevat uuringut ja aruannet,

- võttes arvesse Euroopa kodanikualgatust „Minority SafePack“, mis registreeriti 3. aprillil 2017,
 - võttes arvesse romade kodanikuühiskonna, VVOde ja teadusasutuste asjaomaseid aruandeid ja soovitusi,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et romavastatus⁶ kui rassismi eriliik on rassilisel üleolekul põhinev ideoloogia, ajaloolisest diskrimineerimisest innustust leidnud ebainimlikustamise ja institutsioonilise rassismi vorm, mis väljendub muu hulgas vägivalla, vihakõne, ärakasutamise, häbimärgistamise ja muu otsese diskrimineerimisena⁷;
- B. arvestades, et romadel⁸ puuduvad Euroopas endiselt põhilised inimõigused;
- C. arvestades, et komisjoni aruandes romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega ELi raamistiku (aastani 2020) hindamise kohta (COM(2018)0785) rõhutatakse, et „raamistik on olnud kesksel kohal selliste ELi ja riiklike vahendite ja struktuuride väljatöötamisel, millega tahetakse edendada romade kaasamist, kuid eesmärki lõpetada romade tõrjutus ei ole saavutatud“;
- D. arvestades, et komisjoni korraldatud hindamine näitab, et kaasamisstrateegiates tuleb käsitleda eri eesmärke üheaegselt ja terviklikku lähenemisviisi kasutades, pannes rohkem rõhku romavastatusega võitlemisele; arvestades, et romade kaasamise nelja eesmärgi (haridus, eluase, tööhõive ja tervishoid) kõrvale tuleks lisada konkreetne mittediskrimineerimise eesmärk ja eesmärgid romade kaasamise kohta;
- E. arvestades, et romade kaasamisel saavutatud edusammud on üldiselt piiratud; arvestades, et haridussüsteemist varakult lahkumise ja väikelaste hariduse osas on tehtud edusamme, kuid segregatsioon koolis on halvenenud; arvestades, et romade enesehinnanguline tervislik seisund on paranenud, kuid ravikindlustus on neil jätkuvalt piiratud; arvestades, et enamikus liikmesriikides ei täheldatud paranemist juurdepääsul tööturule ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte romade osakaal isegi suurenes; arvestades, et eluasemega seotud probleemid on tõsised ja vaesuse osas on tehtud vähe edusamme; arvestades, et romavastatus ja selle väljendused, nagu vihakuriteod ja vihakõne nii internetis kui ka väljaspool seda, tekitavad jätkuvalt tõsist muret; arvestades, et ELi meetmete puhul leiti, et need annavad olulist lisaväärtust riiklikule romade poliitikale ja selle elluviimisele poliitiliste, juhtimis- ja finantsvaldkondade kaudu;

⁶ Romavastatust nimetatakse mõnikord erinevalt ja eri liikmesriikides on selle kohta vahel kasutusel veidi teistsugune termin, näiteks „mustlasvastatus“.

⁷ Rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) üldine poliitiline soovitus nr 13 romavastatuse ja romade diskrimineerimise vastase võitluse kohta.

⁸ Sõna „roma“ kasutatakse üldterminina, mis hõlmab mitmeid seotud rühmi kogu Euroopas, olenemata sellest, kas nad on paiksed või mitte, näiteks romasid, *travellere*, sintisid, manušeid, kaalesid, romanišele, bojašeid, aškaleid, egiptlasi, jenišeid, domisid ja lomisid, kelle kultuur ja eluviis võib olla väga erinev.

- F. arvestades, et hindamine tõi välja puudused raamistiku esialgses ülesehituses ja selle vähese tõhususe rakendamise ajal;
- G. arvestades, et hindamine heidab valgust asjaolule, et on vaja tagada romade mõjuvõimu suurendamine ja osalemine sihipäraste meetmete abil; arvestades, et romade ja VVOde mõjuvõimu ja suutlikkuse suurendamine on võtmetähtsusega;
- H. arvestades, et hindamine näitab, et ELi raamistikus ei pööratud piisavat tähelepanu konkreetsetele romade rühmadele, et tegeleda tuleb mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimisega ning et strateegiates on vaja tugevat soolist mõõdet ja lapsekesket lähenemisviisi;
- I. arvestades, et praeguses ELi raamistikus puuduvad selged eesmärgid ja mõõdetavad eesmärgid; arvestades, et kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed järelevalvemenetlused on ebapiisavad ning riigipõhised soovitused ei ole siduvad; arvestades, et romade ja roma kogukondade piiratud osalemist romadega seotud meetmete, programmide ja projektide kavandamisel, rakendamisel, järelevalves ja hindamisel ei ole raamlepingus piisavalt käsitletud;
- J. arvestades, et enamik tavaprogramme ei kaasa romasid, ja arvestades, et struktuurifondidest rahastatavad sihtotstarbelised meetmed ei ole toonud kaasa kestlikke positiivseid muutusi kõige ebasoodsamas olukorras olevate romade elus;
- K. arvestades, et liikmesriikidel on selge kohustus võtta parandusmeetmeid romasid diskrimineerivate tavade suhtes;
- L. arvestades, et romade ja muu elanikkonna vahelise usalduse loomine on hädavajalik romade elukvaliteedi ja võimaluste parandamiseks; arvestades, et usaldus on ühiskonna kui terviku jaoks väga oluline;
1. kordab oma seisukohta, üleskutseid ja soovitusi, mis on esitatud ja vastu võetud Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2017. aasta resolutsioonis põhiõiguste aspekti kohta romade integreerimisel ELis ja romavastasusega võitlemise kohta; peab kahetsusväärseks, et kõnealusel resolutsioonis esitatud soovituste põhjal on võetud vähe meetmeid;
2. palub komisjonil teha järgmist:
- i. reageerida Euroopa Parlamendi, nõukogu ning arvukate VVOde ja ekspertide üleskutsetele ning esitada ettepanek, mis käsitleb 2020. aasta järgset ELi strateegilist raamistikku romade kaasamist käsitlevate riiklike strateegiate kohta, pakkudes välja erinevad prioriteetsed valdkonnad, selged ja siduvad eesmärgid, ajakava ja näitajaid konkreetsete probleemide jälgimiseks ja lahendamiseks, kajastades romade kogukondade mitmekesisust ning eraldades selleks märkimisväärseid avaliku sektori vahendeid;
 - ii. kaasata piisavalt romade esindajaid, VVOsid ja Euroopa Liidu riiklike võrdõiguslikkust edendavate asutuste võrgustik (Equinet) strateegilise ELi raamistiku kujundamisse, sealhulgas nähtava ja kättesaadava konsulteerimiskorra kaudu, ning võimaldada nende mõttekat osalemist raamistiku rakendamises, järelevalves ja hindamises, tugevdades seeläbi nende mõjuvõimu;

- iii. asetada romavastasusega võitlemine ELi strateegilise raamistiku keskmesse, lisades muu hulgas konkreetse diskrimineerimisvastase eesmärgi ja muud eesmärgid, näiteks romade kaasamine keskkonda säästvasse digitaalühiskonda ja nende võrdne esindatus kõigis eluvaldkondades, ning julgustada liikmesriike töötama välja sihtotstarbelisi strateegiaid ja konkreetseid meetmeid, et võidelda romavastasusega lisaks sellele, et võidelda romavastasuse ühe avaldumisvormi – sotsiaalse ja majandusliku tõrjutusega;
 - iv. tagada, et ELi strateegilises raamistikus käsitletakс nõuetekohaselt mitmekordset ja läbipõimunud diskrimineerimist, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ja laste vajadusi arvestavat lähenemisviisi;
 - v. tagada piisavate inimressurside ja rahaliste vahendite eraldamine vajaliku suutlikkuse omamiseks romade kaasamist käsitlevate riiklike strateegiate rakendamise järelevalveks, toetamiseks ja suuniste andmiseks, sh romade integratsiooni riiklikele kontaktpunktidele suuniste andmiseks;
 - vi. tugevdada Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) volitusi, institutsioonilist suutlikkust, inimressursse ja eelarvet, et amet saaks aidata kujundada ja rakendada romade kaasamist käsitlevaid riiklikke strateegiaid ning nende üle järelevalvet teha ja neid hinnata;
 - vii. võtta vastu tööjõu mitmekesisuse ja kaasamise strateegia, et edendada romade osalemist ELi institutsioonide töötajaskonnas;
 - viii. pöörata ELi strateegilises raamistikus tähelepanu roma elanikkonna konkreetsetele rühmadele, nagu ELi romad, kes kasutavad oma õigust vabalt liikuda, kolmandate riikide kodanikud ja romad läbiraäkijariikides;
 - ix. lisada usalduse suurendamise eesmärgil ELi strateegilisse raamistikku töö-, tunnustamis- ja lepitusprotsess ning rõhutada konkreetseid kultuurilisi ja struktuurseid meetmeid ja algatusi, mida toetatakse ELi vahenditest;
 - x. jätkata strateegia „Euroopa 2020“ raames Euroopa poolaasta kohase liikmesriikide avaliku peavoolupoliitika kaasavuse kontrollimist ning säilitada tugev seos kaasavate struktuurireformide, romade kaasamise eesmärkide saavutamise ja ELi rahaliste vahendite kasutamise vahel liikmesriikides;
3. palub liikmesriikidel teha järgmist:
- i. koostada romade kaasamist käsitlevad riiklikud strateegiad 2020. aastale järgnevas perioodiks, pakkudes välja mitmed prioriteetsed valdkonnad, selged ja siduvad eesmärgid, ajakava ja näitajaid konkreetsete probleemide jälgimiseks ja lahendamiseks, kajastades romade kogukondade mitmekesisust ning eraldades selleks märkimisväärseid avaliku sektori vahendeid;
 - ii. kasutada alt üles suunatud lähenemisviisi ning kaasata romade esindajad, kogukonnad, VVOd ja võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevad asutused romade kaasamist käsitlevate riiklike strateegiate kujundamisse ning võimaldada nende sisulist osalemist strateegiate rakendamises, järelevalves ja hindamises;

- iii. asetada võitlemine romavastasusega oma strateegiate keskmesse lisaks sellele, et võidelda romavastasuse ühe avaldumisvormi – sotsiaalse ja majandusliku tõrjutusega; töötada välja sihtotstarbelised strateegiad ja konkreetsed meetmed romavastasusega võitlemiseks, näiteks uurides romade vastu suunatud praegusi ja varasemaid rassistlikke rünnakuid, ning edendada romade võrdset esindatust kõigis eluvaldkondades, sh meedias, avaliku sektori asutustes ja poliitilistes organites;
 - iv. tagada, et nende strateegiates käsitletakс nõuetekohaselt mitmekordset ja läbipõimunud diskrimineerimist, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ja laste vajadusi arvestavat lähenemisviisi;
 - v. tugevdada romade integratsiooni riiklike kontaktpunktide volitusi, institutsioonilist suutlikkust, inimressursse ja eelarvet ning tagada romade integratsiooni riiklike kontaktpunktide asjakohane paigutus haldusasutuste struktuuris, et võimaldada neil teha oma tööd mõjusa valdkondadevahelise koordineerimise abil;
 - vi. pöörata oma strateegiates tähelepanu roma elanikkonna konkreetsetele rühmadele, nagu ELi romad, kes kasutavad oma õigust vabalt liikuda, ning kolmandate riikide, sh läbirääkijariikide romad;
 - vii. lisada oma strateegiatesse usalduse suurendamise eesmärgil tõe-, tunnustamis- ja lepitusprotsess ning rõhutada konkreetseid kultuurilisi ja struktuurseid meetmeid ja algatusi, mida toetatakse avaliku sektori vahenditest;
 - viii. tagada ja kaitsta oma avaliku peavoolupoliitika mõjusat kaasavust, kasutada olemasolevaid ELi struktuurifonde, et parandada romade elamistingimusi ja võimalusi läbipaistval ja vastutustundlikul viisil; uurida asjaomaste rahaliste vahendite praegust ja varasemat väärkasutamist ning võtta rikkujate suhtes õiguslikke meetmeid; võtta vajalikke meetmeid, et tagada kõigi roma kogukondadele suunatud vahendite kasutamine, sh praeguse mitmeaastase finantsraamistiku lõpuks;
4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile, nõukogule, liikmesriikide ja kandidaatriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametile, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile, Regioonide Komiteele riigi tasandist madalama tasandi parlamentidele ja volikogudele levitamiseks, Euroopa Nõukogule ja ÜRO-le.